

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Середня освіта (німецька мова і література)»

Спеціальність
014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація
014.022 Німецька мова та зарубіжна література

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи міжкультурної комунікації
Викладач (-і)	Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	050 513 96 01
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pro
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Основи міжкультурної комунікації» знайомить студентів із базовою проблематикою позамовного, фонового змісту мовної комунікації, основними концепціями та теоріями, які аналізують комунікативні труднощі, зумовлені культурними та ментальними відмінностями між комунікантами. Курс входить до вибіркового циклу професійно орієнтованих дисциплін з іноземної філології, логічно пов'язаний з курсами, країнознавства, історії мови і лексикології, перекладу та практики мовлення, зарубіжної літератури, психології, філософії та надає їм практичного комунікативного спрямування. Він призначений для студентів спеціальності Середня освіта і читається на третьому році навчання німецькою мовою.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Курс має на меті формування, попри суто мовну та лінгвокраїнознавчу, інтегральної культурно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів двох іноземних мов. Ця мета досягається через аналіз базової культурно-кумулятивної та культурно-дискурсивної функції мови та базових понять фонових знань, культурного компонента семантики, національної мовної картини світу, культурних пресупозицій та етностереотипів, лексичних реалій, трансляторних лакун, мовних та культурних символів, алюзій вертикального контексту.</p> <p>Завдання та цілі курсу</p> <ul style="list-style-type: none"> • розширення лінгвістичних і національно-культурних знань студентів, їх комунікативних, міжкультурних і перекладацьких можливостей через комплексне вивчення зв'язку німецької мови з культурою її носіїв; • збагачення словникового запасу студентів термінологією з різних сфер людських знань – базою для вільного живого спілкування між народами з метою забезпечення комунікативної компетенції через адекватне сприйняття мови співрозмовника та розуміння оригінальних текстів. 	
4. Програмні компетентності	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання німецької мови та зарубіжної літератури, другої іноземної мови (англійської) в процесі професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	
<p>Загальні компетентності</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Соціальна компетентність: Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування рідною та іноземними мовами з представниками інших професійних груп різного рівня. 	

- ✓ Дослідницька компетентність: Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

- ✓ Мовно-комунікативна компетентність: Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усному та писемному спілкуванні, зокрема у професійному колі; застосовувати знання про іноземну мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні та практичні вміння з іноземної мови у навчальній і професійній діяльності; забезпечувати навчання учнів іноземній мові, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, зокрема іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності; здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.
- ✓ Предметно-методична компетентність: Здатність моделювати зміст навчання іноземної мови та зарубіжної літератури відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.
- ✓ Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
- ✓ Інноваційна компетентність: Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Здійснювати усну та письмову комунікацію державною та іноземною мовами з учнями, колегами, представниками інших професійних груп, культур і релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо для вирішення завдань у навчальній, позанавчальній і професійній діяльності.
- ✓ Знати норми української та іноземної літературної мови, принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів; вміти аналізувати структурні одиниці української та іноземної мови, визначати їхню взаємодію; характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; застосовувати ці знання і вміння у професійній діяльності вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури.
- ✓ Знати й розуміти систему мови, культуру країни, мова якої вивчається, функціональні особливості, стратегії комунікації, мовні та позамовні засоби виразності мовлення; вміти застосовувати ці знання для формування в учнів

здатності до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії у навчальній і позанавчальній діяльності.

- ✓ Вільно володіти іноземною мовою в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання комунікативних завдань у життєвих ситуаціях, навчальній, науково-дослідницькій, професійній діяльності та розвитку іншомовної комунікативної і міжкультурної компетентностей в учнів.
- ✓ Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів); використовувати мовний, мовленнєвий та культурний досвід учнів під час підготовки та проведення навчальних занять для формування в них розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей, розвитку системного мислення.
- ✓ Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично оцінювати, аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.
- ✓ Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціальності/спеціалізації, уміти застосовувати їх для організації процесу навчання, виховання і розвитку учнів, формування в них уявлень про навчальний предмет на основі сучасних наукових досягнень.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5-й	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	3-й	В

Тематика навчальної дисципліни

	Кількість годин		
	Лекції	Практич- ні заняття	Самостійна робота
Thema 1. Interkulturelle Kommunikation als wissenschaftliche Disziplin. Der Begriff «Kultur». Grenzen des Kulturbegriffs	2	1	6
Thema 2. Das Problem des nationalen sprachlichen Weltbildes. Deutsche Mentalität: Ursprung und Entwicklung.	2	1	6
Thema 3. Das Konzept des Nationalcharakters. Realienwörter und Hintergrundkenntnisse.	2	1	6
Thema 4. National-kulturelle Komponente der Semantik. Raumwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	2	1	6

Thema 5. Linguokulturelle Komponente der sprachlichen Kommunikation. Zeitwahrnehmung der Deutschen, kulturspezifische Prägung	2	1	6
Thema 6. Sitten und Normen als Bestandteile der kulturspezifischen Verhaltensmuster. Internationalisierung des Wortschatzes der europäischen Sprachen	2	1	6
Thema 7. Gesellschaftlicher Fortschritt und seine Widerspiegelung in der Sprache. Geschichte der Nation im ethnospezifischen Wortschatz. Xenophilie und Xenophobie der Deutschen	2	1	6
Thema 8. Deutsche Symbolwörter. Vertikaler Kontext	2	1	6
Thema 9. Nationale Sprachvarietäten	2	1	6
Thema 10. Paralinguistische und orthographische Aspekte der interkulturellen Kommunikation. Deutsche verbale und nonverbale Sprache. Netikette	2	1	6
Загалом	20	10	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Оцінювання здійснюється на основі: <u>Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника</u>, <u>Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Рекомендацій щодо оформлення звіту та критеріїв оцінювання науково-дослідної практики</u>.</p> <p>Хід виконання студентами програми здійснюється за допомогою поточної і підсумкової форм контролю.</p> <p>Система контролю знань студентів здійснюється через:</p> <ul style="list-style-type: none"> • поточний контроль – (1) опитування на семінарських заняттях, (2) перевірку виконання студентами завдань для самостійної роботи, які мають на меті перевірити рівень теоретичних знань з курсу та практичних навичок володіння студентами німецьким мовленням; • підсумковий контроль – підсумкова контрольна робота: тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи, підсумкове тестування, самостійну роботу.</p> <p>Розподіл балів за семестр: Аудиторна робота – 50 балів Самостійна / індивідуальна робота – 30 балів Підсумкова контрольна робота – 20 балів</p>
---	--

Вимоги до письмової роботи	Підсумкова контрольна робота – тестові завдання, які охоплюють матеріал лекційного курсу включно із матеріалом, що виноситься на самостійне опрацювання. Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pro, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 20).
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 10-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за виконання практичних завдань під час аудиторної роботи становить 50 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків на заняття без поважної причини, а також результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять.</p> <p>При виставленні підсумкової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (50 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (30 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. При виставленні залікової оцінки враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (50 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pro (30 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (20 балів), що контролюється протягом тижнів контролю самостійної роботи (КСР).</p> <p>Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), активність студента

під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу У Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Враховуються результати відпрацювання з поважної причини пропущених занять. На консультаціях викладача студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до практичних занять і письмової роботи.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pro та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udey, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <http://www.d-learn.pro>.

9. Рекомендована література

Основна

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич.. – К. : Видавничий центр «Академія», 2004. – 344 с.
2. Бацевич Ф. С. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. –К. : Довіра, 2007. – 205 с.
3. Гінка Б.І. Die Deutschen: Ein soziokulturelles Bild des Volkes. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. - 400с.
4. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Р. Кияк, О.Д. Огуй, А.М. Науменко. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
5. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.
Broszinsky-Schwabe, P. Interkulturelle Kommunikation: Missverstaednisse – Verständigung. Wiesbaden: VS Verlag, 2011. 250 S.
6. Chen H., Jäger H. Kulturschock: Mit anderen Augen sehen. Leben in fremden Kulturen. Verlag Rump, 2003. 240 S.
7. Coseriu E. Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau. – Tübingen: Francke, 2003.
8. Heringer, H.J. Interkulturelle Kommunikation. Grundlagen und Konzepte. Tubingen: Narr Verlag, 2007., 336 S.

9. Oguy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache / O. D. Oguy. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.

Додаткова

1. Остапович О.Я. НОВІТНІ ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНОГО ВАРІОВАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ // *Studia Germanica et Romanica*. Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. Збірник наукових праць. – Т. 11. - № 1. (31). - Донецьк, 2014. – С. 35-52.
2. Остапович О.Я. СЕМІОТИКО-ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ПАРЕМІОЛОГІЇ // “Мова і культура”. - Київ: Видавничий том Д. Бурого – Вип. IV (172). - 2014. – С. 21-26.
3. Остапович О.Я. НАЦІОНАЛЬНА МОВНА КАРТИНА СВІТУ. ОЛЕКСАНДР ОГУЙ ТА ВІЗІЇ ДОКАЗОВОЇ «ЧОМУ»-ЛІНГВІСТИКИ // Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики. N 1 (14). – Чернівці. – „Родовід”. – 2017. – С. 15-19.
4. Остапович О.Я. ДІАЛЕКТНІ ШВЕЙЦАРСЬКІ ІДІОМИ-УНІВЕРСАЛІЇ У ПРОЄКТИ «WIDESPREAD IDIOMS IN EUROPE AND BEYOND» // “Мова і культура”. - Вип. 23. – Т. I (203). - Київ: Видавничий том Д. Бурого. - 2021. – С. 73-82.
5. O. Y. Ostapovych. NATIONAL STATE VARIATION OF GERMAN PHRASEOLOGY. ANTROPOCENTRIC, COGNITIVE AND CORPUS-BASED APPROACHE // *Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology*. - Vol. 2, No. 2 (2015), 9-21.
6. O.Y. Ostapovych. QUANTITATIVE DIMENSION OF SEMANTIC PECULIARITIES OF THE COMPONENT SET IN THE GERMAN PHRASEOLOGY ABROAD GERMANY // *KELM. Scientific issue of knowledge, education, law and management*. – N 3 (15). – Lodz, 2016. – P. 202-215.
7. O. Y. OSTAPOVYCH. TYPOLOGICAL STRUCTURE OF GERMAN PHRASEOLOGY OUTSIDE GERMANY. QUANTITATIVE PARAMETERS // *Scientific Journal of Precarpathian National University. Philology*. - Vol. 3, No. 3 (2016), 33-41.
8. Rash F. Die deutsche Sprache in der Schweiz. - Bern: Peter Lang, 2002. – 294 S.
9. Stolze R. Übersetzungstheorien. Eine Einführung. Verlag Tübingen: Narr Verlag, 5., überarb. und erweiterte Auflage, 2008. – 285 S.
10. Werlen I. (2002) Sprachliche Relativität. – Tübingen / Basel: Francke.

Викладач _____ Олег ОСТАПОВИЧ